

tamelijk zwakke hoeken. Basidia 4-sporig, met gesp. Cystiden afwezig. Hoedhuid een ixocutis van heel dunne hyfen (1-3 µm) met blauw intracellulair pigment. Gespen talrijk.

Entoloma bloxamii is in een aantal opzichten een opmerkelijke soort. Hoewel over het algemeen zeldzaam, heeft hij een zeer wijde verspreiding in de gematigde streken van het hele noordelijk halfrond, dus inclusief Noord-Amerika. Maar er zijn ook meldingen van het Zuidelijk halfrond, o.a. van Australië, waar hij soms onder de naam *Entoloma haastii* is gerapporteerd. Daarnaast zijn uit verschillende tropische landen sterk gelijkende soorten beschreven. Het zou een interessante studie zijn om al die vondsten en meldingen te vergelijken, zowel morfologisch als met de ons nu ter beschikking staande moleculaire methoden.

Een ander intrigerend verschijnsel is gelegen in het feit dat *Entoloma bloxamii* kennelijk geen constante soort is, die je elk jaar op dezelfde plek kunt vinden. Hij stelt niet alleen hoge eisen aan het biotoop, maar het lijkt er op dat deze paddenstoel ook alleen onder bepaalde weersomstandigheden tevoorschijn komt. In Staverden is de Blauwe molenaarsatijnzwam enkele tientallen jaren geleden eerder gevonden. Het jaar 2004 lijkt een gunstig jaar te zijn, want de soort werd van verschillende plaatsen in Europa vermeld. Eén van ons (MEN) trof de soort in augustus aan in de Franse en Oostenrijkse alpenweiden, en tijdens een cursus over graslandpaddenstoelen in Noorwegen werd hij op wel 7 verschillende locaties gevonden. Ook uit Duitsland bereikten ons berichten dat de soort op een aantal plaatsen is gezien. Het lijkt er op dat dit samenging met een rijke bloei van een hele groep Satijnzwammen die typisch zijn voor graslanden, in het bijzonder staalsteeltjes (*Entoloma* sectie *Cyanula*).

M.E. Noordeloos, Gouda
H.A. Wouda, Ermelo

De Ruige ridderzwam in de Flevopolder

Noordeloos, M.E. & van Zanen, G. 2005. *Tricholoma vaccinum* in the Flevopolders. Coolia 48(1): 18-19.

Tijdens een excursie van de werkgroep IJsselmeerpolders werd op 3 november 2004 een vondst gedaan van de Ruige ridderzwam, *Tricholoma vaccinum*. Deze groeide in een gemengd bos onder Fijnspar (Revebos, Dronten, km-hok 21-42-41, kavel 555). Een opmerkelijke vondst, want deze soort, kenmerkend voor naaldbossen op voedselarme zandgrond, was altijd al tamelijk zeldzaam in Nederland, waar hij voor 1964 op een paar plaatsen in de duinen langs de kust op de pleistocene zandgronden was gevonden. Het exemplaar dat in perfecte staat op het Nationaal herbarium werd gebracht, voldoet geheel aan de beschrijving in de Flora (Noordeloos & Christensen, 1999):

Hoed 75 mm doorsnee, vrijwel vlak met iets gewelfd centrum en naar binnen gebogen rand, droog, geheel dicht bezet met fijne, puntige, aangedrukte, roodbruine schubjes in een radiaal patroon gerangschikt, waarbij de bleek rozebruine ondergrond zichtbaar is. Plaatjes vrij dicht opeen, uitgebocht aangehecht, iets buigig, smal, roze-creme, met iets

onregelmatige, gelijkgekleurde of iets donkerder snede. Steel 80×13 mm, cilindrisch, bochtig, gevuld, vrijwel wit en glad aan de top, daaronder bedekt met roodbruine vezels in dezelfde kleur als de hoed. Vlees wit-rose, stevig, met aangename geur. Sporen $5,0-6,5 \times 4,0-5,0$ μm , breed ellipsoïd, dunwandig, inamyloid. Basidia 4-sporig, zonder gesp. Cystiden afwezig. Hoedhuid een overgang tussen een kutis en een trichoderm van iets opgezwollen hyfen, tot 10 μm breed, met geïncrusteerd pigment.

Tricholoma vaccinum is een bekende verschijning in de naaldbossen van het Europese middengebergte en Scandinavië, waar hij vaak in grote groepen in sparrenbossen wordt gevonden. De ruige, schubbeige hoed en de typische rode kleur zijn kenmerkend voor de soort en maken verwisseling met andere soorten Ridderzwammen niet waarschijnlijk. De Fijnschubbeige ridderzwam, *Tricholoma imbricatum*, is donkerder bruin en heeft een meer wollig-viltig hoedoppervlak, dat soms echter opbreekt in fijne schubjes. Deze soort is ook tamelijk zeldzaam geworden, en wordt nog zo nu en dan gevonden in dennenbossen op zure zandgrond. Recent is hij door één van ons (MEN, okt. 2004) nog in grote aantallen aangetroffen in het Kootwijker en Hulshorster zand.

M.E. Noordeloos, Gouda
G. v. Zanen, Nieuwendam

Een bijzondere paddestoelwaarneming uit Noord-Limburg

Verrijdt, G. 2005. *Collybia impudica* found in a north-Limburg garden. Coolia 48(1): 19.

Het was maandag 16 augustus 2004. 's Avonds zou weer de 2 wekelijkse determineeravond plaatsvinden van de werkgroep Rijk van Nijmegen. Om niet met lege handen aan te komen en door tijdnoed gedwongen, maakte ik een snelle zoektocht door de tuin. Het lukte inderdaad om wat exemplaren te verzamelen, voldoende om die avond weer aan de slag te kunnen. Op de avond zelf wekte één paddestoeltje al snel de interesse van Nico Dam. Zijn duim kwam omhoog: "Leuke vondst, waar heb je die weer weggehaald?" "In de tuin onder de notenboom", gaf ik als antwoord. Volgende vraag: "Staan er nog meer?" Daarop vertelde ik hem dat het 1 exemplaar was uit een groepje van 3. "Daar moet je zuinig op zijn", zei hij, "ik moet hem morgen nog eens goed bekijken, maar als het is wat ik denk zou het de derde waarneming in Nederland kunnen zijn!" Een dag later kwam de bevestiging, het was *Collybia impudica* (Stinkende collybia). Nico wilde de andere graag komen bekijken, en zat al half op de fiets, tot bij een snelle check in de tuin echter bleek dat, tot onze ontsteltenis, er alleen nog 2 rafelige steeltjes restten van de fraaie paddestoeltjes die ik 's middags nog op de gevoelige plaat had vastgelegd. Slakken! Of merels! Maar... de volgende dag vond ik een vers exemplaar op een oude spoorbiel, weer enkele dagen later stonden er wel 10 stuks in de zitkuil tussen de tegels onder de notenboom en ze bleven maar komen. Toen we half september op vakantie gingen stond de teller op 31.

Vandaar de volgende prangende vragen: Zijn er meer van zulke waarnemingen bekend? En alle paddestoelen stonden in de invloedssfeer van de notenboom (met name zijn wortelstelsel), is dat relevant? Wij wachten gespannen op reactie's!

Gert Verrijdt, Afferden